

eerste
christelijk
lyceum

Dyslexiebeleid ECL

aangepast oktober 2022

Inhoudsopgave

1.	Uitgangspunten en doelgroep van het dyslexiebeleid	3
1.1	Uitgangspunten	3
1.2	Doelgroep	3
2.	Leerlingen	4
2.1	Leerlingen die al een dyslexieverklaring hebben	4
2.2	Leerlingen met een vermoeden van dyslexie	4
3.	Faciliteiten	5
3.1	Algemene faciliteiten tijdens lessen en/of toetsen	5
3.2	Algemene faciliteiten tijdens schoolexamens en centrale examens	5
	Schoolexamens	5
	Centraal eindexamen	6
4.	Aangepast programma voor de moderne vreemde talen	7
4.1	Compensatie in de onderbouw	7
4.2	Ontheffing in de bovenbouw	7
	Bronnen	9
	Handige websites	9
	Bijlage 1 Aangepast programma voor de moderne vreemde talen	10
	Compensatie Frans of Duits in de onderbouw	10
	Compensatie of ontheffing van Frans of Duits in de bovenbouw	10
	Bijlage 2 Procedure	12
	A. Onderbouw compensatieregeling havo & vwo	12
	B. Bovenbouw ontheffing vwo	12

1. Uitgangspunten en doelgroep van het dyslexiebeleid

In dit document wordt aangegeven van welke ondersteuningsmogelijkheden dyslectische leerlingen op het ECL gebruik kunnen maken tijdens de lessen, toetsen en examens. Dit dyslexieprotocol is gebaseerd op het *Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs*.

Het ECL gaat uit van de definitie van de stichting Dyslexie Nederland (SDN) die dyslexie als volgt formuleert: “Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking”¹.

1.1 Uitgangspunten

Op het ECL stellen wij de leerling centraal en bieden wij de leerling ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Samen met de leerling en eventueel ouders bekijken we wat de leerling nodig heeft om zo goed mogelijk om te kunnen gaan met zijn/haar beperking. Hierbij wordt gekeken naar de begeleiding en faciliteiten die het ECL kan bieden. Naast dat alle docenten ervoor zorgen dat de dyslectische leerlingen zo goed mogelijk worden ondersteund, vinden wij het belangrijk dat de leerling verantwoordelijkheid neemt voor het eigen leerproces.

1.2 Doelgroep

Een leerling wordt op het ECL als dyslectisch beschouwd wanneer de leerling in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring. De officiële instantie die de verklaring vaststelt moet aan de volgende eisen voldoen: een academische graad in klinische (kinder- of jeugd-) psychologie of orthopedagogiek, alsmede een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek, minimaal (op het niveau van) de BIG-registratie Gezondheidszorgpsycholoog. De K&J-registratie van het NIP en de registratie orthopedagoog-generalist (of diagnostiek) van de NVO voldoen hieraan.

¹[http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie diagnostiek en behandeling 2016.pdf](http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie_diagnostiek_en_behandeling_2016.pdf)

2. Leerlingen

2.1 Leerlingen die al een dyslexieverklaring hebben

Leerlingen die ten tijde van de aanmelding bij het ECL al een dyslexieverklaring hebben, dienen deze bij het aanmeldformulier (gescand) mee te sturen. De verklaring wordt gedurende de schoolloopbaan in het leerlingdossier in het leerlingadministratiedossier (Magister) bewaard. Deze leerlingen ontvangen bij de start van hun schoolloopbaan aan het ECL van de dyslexiecoördinator een dyslexiepas, die gedurende de gehele schoolloopbaan geldig blijft.

2.2 Leerlingen met een vermoeden van dyslexie

Zowel mentoren als vakdocenten kunnen, wanneer zij vermoeden dat er mogelijk sprake is van dyslexie bij een leerling, dit bespreken tijdens het mentoroverleg en/of de rapportvergadering. Met alle betrokken docenten wordt er gekeken of dit vermoeden bij meer docenten aanwezig is. De mentor bespreekt dit met de dyslexiecoördinator en zij kunnen ouders/verzorgers adviseren om dit verder te laten onderzoeken. Mochten de ouders en/of verzorgers de leerling willen laten testen op dyslexie, dan zijn de kosten voor de ouders en/of verzorgers. Hierin heeft de school geen rol.

3. Faciliteiten

3.1 Algemene faciliteiten tijdens lessen en/of toetsen

Leerlingen met een geldige dyslexieverklaring krijgen een dyslexiepas en hebben recht op de volgende faciliteiten:

- Toetsen in lettertype Arial lettergrootte 12.
- Beperking van de aftrek voor incorrect taalgebruik (maximaal 10 % van het cijfer), tenzij het een toets betreft waar spelling onderwerp van de toetsing is. Beslissingen hierover worden genomen door de verschillende secties.
- 20 % meer afnametijd bij toetsing in de vorm van tijdverlenging dan wel opgavebeperking.
- Gebruikmaking van een laptop of tablet met spellingcontrole en/of tekst-naar-spraakprogramma tijdens de les. Tenzij het een toets betreft waar spelling onderwerp van de toetsing is.
- Eventueel gebruikmaking van tekst-naar-spraaksoftware IntoWords (L2S) tijdens toetsen, indien de leerling dit tijdig heeft afgesproken met de docent.
- Beperking van voorleesbeurten in overleg met de docent.
- De extra faciliteit mondelinge toetsafname kan op verzoek van de leerling worden toegekend voor toetsen die zich voor deze afnamevorm lenen. Het is aan de vakdocent om te beoordelen of een toets mondeling kan worden afgenomen.

3.2 Algemene faciliteiten tijdens schoolexamens en centrale examens

Voor het examen hanteren wij de wetgeving zoals geformuleerd in het Eindexamenbesluit VO. Cruciaal bij het beoordelen van spelling is het feit dat de school geen uitzondering mag maken voor dyslectische leerlingen bij het examen:

Het *Landelijk Protocol Dyslexie* verwoordt dit als volgt:

“Aangepaste beoordelingen spelling en gebruik van spellinglijsten en/of regelkaarten zijn echter bij het schoolexamen niet toegestaan. De school mag daarbij geen uitzondering maken voor dyslectische leerlingen: de correctievoorschriften gelden voor alle leerlingen. Wel kan een dyslectische leerling gebruik maken van een tekstverwerker met spellingcontrole in overleg met de examencommissie”. (p. 110)

Schoolexamens

Voor de **schoolexamens** (SE) biedt de school de volgende ondersteuningsmogelijkheden aan. Deze mogen afzonderlijk of in combinatie worden gebruikt:

- Leerlingen kunnen gebruik maken van een schoolcomputer met het programma IntoWords (L2S).

- Leerlingen kunnen gebruik maken van een schoolcomputer met tekstverwerker. Let op: op het moment dat spelling een onderdeel is van het examen, is het gebruik van de spellingscorrector niet toegestaan.
- Tijdverlenging tijdens een SE is standaard 20 minuten.
-

Centraal eindexamen

Voor het centraal eindexamen biedt de school de volgende ondersteuningsmogelijkheden aan. Die mogen afzonderlijk of in combinatie worden gebruikt:

- Leerlingen kunnen gebruik maken van een schoolcomputer met het programma IntoWords (L2S).
- Leerlingen kunnen gebruik maken van een schoolcomputer met tekstverwerker. Let op: op het moment dat spelling een onderdeel is van het examen moet de spellingscorrector uit. Er is een uitzondering u kunt hiervoor contact opnemen met de examencommissie: eclexamen@ecl.nl

4. Aangepast programma voor de moderne vreemde talen

Het doel van compensatie en ontheffing voor de moderne vreemde talen is om intellectuele kapitaalvernietiging tegen te gaan. Leerlingen die ondanks een handicap toch acceptabele resultaten halen (zij het met extra inspanning) hebben de compensatie/ontheffing niet nodig. Deze is immers niet bestemd om een studie makkelijker te maken, maar om die haalbaar te maken.

4.1 Compensatie in de onderbouw

Onder strikte voorwaarden, bij ernstige dyslexie, is er voor leerlingen in de onderbouw de mogelijkheid tot het volgen van een aangepast programma Frans of Duits (compensatie). De ouders dienen hiertoe een verzoek in via een formulier bij de dyslexiecoördinator, zie [Bijlage 2 Procedure](#). Een commissie (docenten, mentor en dyslexiecoördinator) adviseert. De teamleider beslist.

De aanvraag voor compensatie mag pas in **de tweede klas vanaf het tweede semester** aangevraagd worden. Mocht er in de bovenbouw een compensatie-aanvraag zijn voor Frans of Duits, dan betekent dit niet automatisch dat de leerling ontheffing van de moderne vreemde talen in de bovenbouw krijgt toegekend. Zie voor de precieze [procedure bijlage 1 en 2](#).

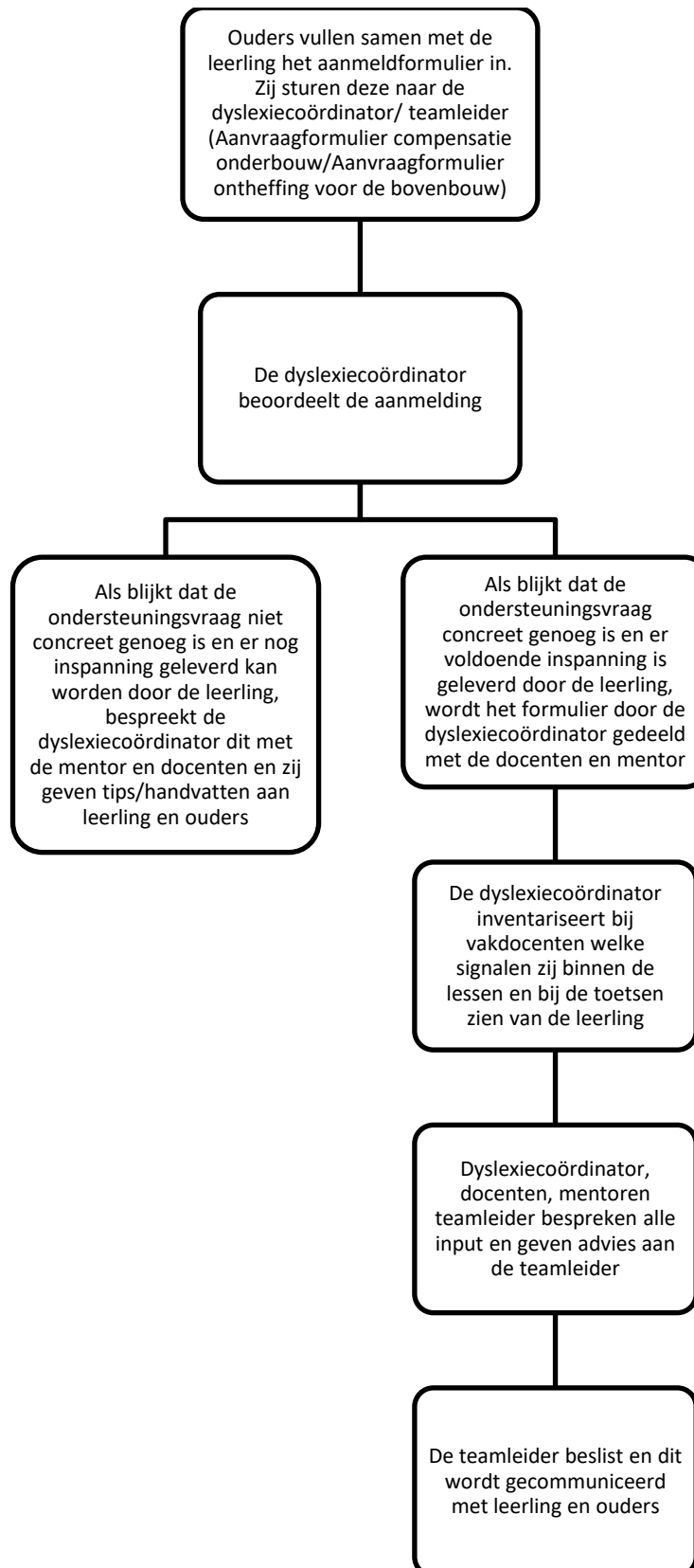
NB. Het vak waarvoor in de onderbouw een aangepast programma werd gevolgd, kan in de bovenbouw niet worden gekozen.

4.2 Ontheffing in de bovenbouw

Onder strikte voorwaarden, bij ernstige dyslexie, bestaat er voor leerlingen de mogelijkheid om in 3 vwo voor de bovenbouw ontheffing aan te vragen voor de verplichte tweede moderne vreemde taal. Engels blijft altijd verplicht. Zie voor de precieze procedure bijlage 1 en bijlage 2.

Ontheffing moet worden aangevraagd **vóór 1 maart van klas 3**. De ouders dienen hiertoe een verzoek bij de dyslexiecoördinator in via een formulier zie [Bijlage 2 Procedure](#). Een commissie (docenten, mentor en dyslexiecoördinator) adviseert. De teamleider beslist. Zie voor de precieze [procedure bijlage 1 en 2](#).

Op de volgende pagina staat een stroomschema voor de aanvraag van compensatie in de onderbouw en ontheffing in de bovenbouw.

Bronnen

Centrale Examens VO. (2020). *Kandidaten met een beperking*. Overgenomen op 26 november 2020, van

[brochure kandidaten met een beperking VO 2020 3.pdf \(examenblad.nl\)](http://www.examenblad.nl/brochure-kandidaten-met-een-beperking-vo-2020-3.pdf)

Henneman, K., Bekebrede, J., Cox, A., & de Krosse, H. (2013). *Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. Handreiking voor directie, middenmanagement en docenten*. Masterplan Dyslexie.

SDN, De Jong, P., De Bree, E., Henneman, K., Kleijnen, R., Loykens, E., Rolak, M., Struiksma, A., Verhoeven, L., & Wijnen, F. (2016). *Dyslexie: Diagnostiek en Behandeling: Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland*. (5^e, geheel herziene versie). Stichting Dyslexie Nederland.

[http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie diagnostiek en behandeling 2016.pdf](http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie_diagnostiek_en_behandeling_2016.pdf)

Handige websites

Voor een ieder die zich verder wil informeren over dyslexie, over wat het betekent, over hoe je ermee kunt omgaan, over welke hulpmiddelen er zijn, zijn de volgende website aan te raden als informatiebronnen:

- www.dyslexiecentraal.nl
- www.cambiumned.nl
- www.nieuwsbegrip.nl
- www.lereniseenmakkie.nl
- www.lezenvoordelijst.nl
- www.lexima.nl
- www.superboek.nl Hier kan je veel boeken vinden in gesproken vorm, braille of Jumboletter voor alle leeftijden.

Bijlage 1 Aangepast programma voor de moderne vreemde talen

Compensatie Frans of Duits in de onderbouw

In de onderbouw havo/vwo zijn de vakken Frans en Duits voor alle leerlingen (dus ook voor dyslecten) verplicht. Als een leerling zoveel hinder ondervindt van zijn dyslexie dat bevordering uitgesloten is, zelfs wanneer van de toegekende faciliteiten gebruik wordt gemaakt, dan mag voor een van de genoemde talen een aangepast (toets)programma worden gevolgd. Vakdocenten Duits of Frans moeten zorgvuldig nagaan of een leerling dermate gehinderd wordt door dyslexie dat het niveau waartoe deze in staat wordt geacht op grond van het gewone programma niet gehaald kan worden. Alleen wanneer dat het geval is, mag het programma worden aangepast.

- Voor dit aangepaste programma dienen ouders een schriftelijk verzoek in bij de dyslexiecoördinator, zie [Bijlage 2 Procedure](#)
- Er kan maar voor één van beide talen een aangepast programma worden toegekend.
- Omdat in de tweede klas Duits voor het eerst gegeven wordt, kan nog niet direct bepaald worden met welk vak de leerling de meeste moeite heeft. Een aangepast lesprogramma kan daarom pas worden aangevraagd en/of toegekend vanaf de 2e klas als het vak Duits tenminste één semester is gevolgd.
- Voordat een verzoek om een aangepast lesprogramma te mogen volgen in behandeling wordt genomen, moet duidelijk zijn dat de leerling, ondanks alle beperkingen, toch zijn/haar/hen best heeft gedaan en gebruik heeft gemaakt van de faciliteiten en strategieën die hem zijn aangeboden.
- De teamleider bepaalt in overleg met mentor, docenten en dyslexiecoördinator of de leerling voldoet aan de criteria en in aanmerking komt voor het aangepaste programma.
- Als het aangepaste lesprogramma voor Frans of Duits wordt toegekend, dan kan dit vak in de bovenbouw niet meer worden gekozen. Het beperkt dus de keuzemogelijkheden voor de leerling.

Compensatie of ontheffing van Frans of Duits in de bovenbouw

Als het verzoek tot een aangepast lesprogramma is gehonoreerd, betekent dit dat er door de leerling een bindende keus is gemaakt. Dit houdt in dat het vak in de bovenbouw niet gekozen kan worden. In principe kunnen wel alle profielen gekozen worden, maar de keuzemogelijkheden binnen de profielen zijn beperkt(er).

Havo

- Dyslectische leerlingen aan wie in de onderbouw een aangepast lesprogramma is toegekend voor Frans of Duits kunnen zonder problemen kiezen voor de profielen N&G en N&T. In beide profielen is namelijk alleen Nederlands en Engels verplicht.

- In het profiel E&M heeft de leerling bij het profielkeuzevak de mogelijkheid om te kiezen voor Frans of Duits. Als voor een van beide vakken een aangepast lesprogramma is gevolgd in de onderbouw, kan dit vak dus niet gekozen worden.
- In het profiel C&M moet de leerling als profielkeuzevak de keuze maken tussen Frans of Duits. Als een dyslectische leerling een aangepast lesprogramma heeft gevolgd in de onderbouw voor Frans of Duits, dan moet hij in dit profiel dus de taal kiezen waarin hij het volledige programma heeft gevolgd.

Vwo

Voor het vwo geldt dat de leerling die in klas 3 een aangepast lesprogramma voor Frans of Duits heeft gevolgd, dit vak niet kan kiezen in de Tweede Fase. Zoals eerder beschreven, is in de bovenbouw vwo in alle profielen Nederlands, Engels en een tweede moderne vreemde taal verplicht. Voor dyslectische leerlingen bestaat echter (op grond van artikel 26e onder 4a van het inrichtingsbesluit W.V.O.) de mogelijkheid om ontheffing te krijgen voor deze tweede moderne vreemde taal. De leerling moet hiervoor in de plaats een ander vak kiezen met een gelijke studielast. De leerling kiest hiervoor een (tweede) vak uit de keuze-examenvakken binnen het gekozen profiel.

Let op! Compensatie voor Frans of Duits in de onderbouw geeft niet automatisch ontheffing van Frans of Duits in de bovenbouw.

Bijlage 2 Procedure

A. Onderbouw compensatieregeling havo & vwo

Hier spreken we van een aangepast programma, compensatieregeling, voor een van de twee moderne vreemde talen (mvt) in zowel havo als vwo. In de onderbouw zijn de leerlingen verplicht beide mvt's te volgen. Ouders dienen een officieel verzoek tot compensatie in bij de dyslexiecoördinator die het toekenningsproces aanstuurt en zorgt op voor terugkoppeling naar de ouders (vanuit de teamleider) en vermelding in Magister. Hierbij wordt 'Aanvraagformulier compensatie onderbouw' (te vinden op de ECL-website, achter de inlog voor ouders) ingevuld meegestuurd.

De aanvraag voor compensatie mag pas in de tweede klas vanaf het tweede semester (periode 2a) aangevraagd worden.

Voorwaarden:

- De aanvraag wordt pas in behandeling genomen ná kerstvakantie leerjaar twee (dan heeft de leerling namelijk beide mvt's minimaal een half schooljaar gehad).
- De leerling heeft een inspanningsverplichting t.a.v. het vak waarin een aangepast programma zal worden gegeven.
- Toekenning betekent dat de leerling het vak waarvoor een aangepast programma gegeven is, niet meer kan kiezen in het uiteindelijke profiel.
- Ook voor de aangepaste versie van de mvt wordt een cijfer gegeven dat 'hard' meetelt in de rapportvergadering.

In de besluitvorming wordt meegenomen:

- De inhoud van het dyslexierapport van de aanvrager
- De relevante testgegevens
- Getoonde inzet tijdens de lessen (werkhouding)

Interne procedure:

1. Schriftelijke (per mail ecl dyslexie@ecl.nl) kan door de ouders compensatie worden aangevraagd bij de dyslexiecoördinator. Hierbij wordt 'Aanvraagformulier compensatie onderbouw' (te vinden op de ECL-website, achter de inlog voor ouders) ingevuld meegestuurd.
2. De dyslexiecoördinator bespreekt de casus met de mentor en de vakdocenten en koppelt de bevindingen terug naar de teamleider. De teamleider beslist en licht de ouders in. De dyslexiecoördinator noteert dit in magister en brengt de desbetreffende docent op de hoogte. In geval van afwijzing wordt ook de argumentatie vermeld.
3. Tegen een afwijzing kan bij de rector bezwaar worden aangetekend door de ouders/verzorgers of door de leerling als deze ouder dan 18 jaar is.

B. Bovenbouw ontheffing vwo

Ontheffing aanvragen kan voor de moderne vreemde talen (mvt) Frans en Duits. Het volgen van de vakken Nederlands en Engels is te allen tijde verplicht. De regeling betreft uitsluitend het vwo, omdat voor de bovenbouw havo de verplichting tot het volgen van een tweede mvt naast Engels niet bestaat. Let op: als een leerling na het behalen van het havodiploma wil opstromen naar vwo, moet er een extra vak worden gekozen.

De aanvraag voor ontheffing moet **vóór 1 maart** van het derde jaar gedaan worden.

Toestemming kan worden verleend op basis van de volgende criteria:

- De leerling heeft een andere taal dan de Nederlandse taal als moedertaal, of
- De leerling is eenzijdig begaafd, dat wil zeggen: zo weinig talig begaafd dat het volgen van de tweede vreemde taal het uiteindelijke slagen voor het examen in de weg staat, terwijl voor de exacte vakken uitzonderlijk goed wordt gepresteerd.
- Er is sprake van dyslexie die het behalen van een diploma op basis van een regulier pakket in de weg staat

In de besluitvorming wordt meegewogen:

- de inhoud van het dyslexierapport van de aanvrager
- relevante testgegevens
- getoonde inzet tijdens de lessen (werkhouding)

Interne procedure:

1. Schriftelijke (per mail ecl dyslexie@ecl.nl) kan door de leerling/ouders ontheffing worden aangevraagd bij de dyslexiecoördinator. Hierbij wordt 'Aanvraagformulier ontheffing voor de bovenbouw' (te vinden op de ECL-website, achter de inlog voor ouders) ingevuld meegestuurd. Dit formulier moet voor 1 maart ingediend zijn.
2. De dyslexiecoördinator bespreekt de casus met de mentor en de vakdocenten en koppelt de bevindingen terug naar de teamleider. De teamleider beslist en licht de ouders in. Voor de meivakantie zijn de leerlingen op de hoogte gebracht of zij wel of geen ontheffing krijgen.
3. De dyslexiecoördinator noteert dit in Magister en brengt de desbetreffende docent op de hoogte. In geval van afwijzing wordt ook de argumentatie vermeld.
4. Tegen een afwijzing kan bij de rector bezwaar worden aangetekend door de ouders/verzorgers of door de leerling als deze ouder dan 18 jaar is.

Profielkeuze

Bij het invullen van de definitieve profielkeuze vult de leerling het betreffende profiel in met de keuze welke mvt de leerling wil kiezen.

Mocht de ontheffing wel worden toegekend dan wordt de leerling via de decaan op de hoogte gesteld om in de definitieve profielkeuze de mvt te vervangen voor een ander vak met gelijke studielast.